

nost byla odsouzena k dodání 20.000 kg benzínu po 4 Kč za 1 kg a při jednání ze dne 12. února 1923 žádal na místě této dodávky interese a to zaplacení částky 3 Kč po 1 kg. Nejde tedy, jak zřejmo z uvedeného místa zákona, o změnu žaloby a proto bylo zbytečným usnesení prvního soudce o nepřipustnosti této domnělé změny žaloby a jeho přezkoumání odvolacím soudem s tohoto právního hlediska. Následek žalobcova prohlášení ze dne 12. února 1923 byl pouze ten, že podkladem rozhodnutí prvního soudce nemohl již býti původní nárok na dodání benzínu, nýbrž pouze nový, peněžitý nárok. Tím ovšem nebyla nikterak dotčena otázka, zda přísluší skutečně žalobci tento peněžitý nárok s hlediska hmotného práva a zda zanikl již volbou, vykonanou podáním žaloby na dodání benzínu. Jelikož v první stolici o novém žalobcově nároku náležitě ještě nebylo jednáno, jest zrušovací usnesení odvolacího soudu ospravedlněno; dlužno je však doplniti výrokem, že bude na prvním soudci, by při novém doplnění jednání zabýval se především důvodem nynějšího žalobcova nároku a teprve v druhé řadě jeho výši. Výrok odvolacího soudu, že tento nárok důvodem svým jest po právu, nutno tedy považovati za předčasný. Za tohoto stavu věci není potřeba, zabývati se otázkou, zda jsou zde předpoklady třetího odstavce Šu 235 c. ř. s. čili nic. Názor stěžovatelky, že poslední odstavec tohoto Šu předpokládá nemožnost smluvního plnění, nemá opory ani v doslovu tohoto ryze formálního zákoného předpisu. Nelze se tedy obejít bez doplnění jednání v první stolici a proto nebylo vyhověno rekursu žalované společnosti, která nyní má příležitost, uplatniti v první stolici své věcné námitky proti žalobcovu peněžitému nároku.

#### Čís. 4535.

**Obnova drobných zemědělských pachtů (zákon ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n.).**

**Podmínka Šu 2 b) zák. jest splněna nejen tehdy, bude-li propachtovatel obdělávati pozemky buď sám nebo svou rodinou, nýbrž i tehdy, vezme-li je do vlastní režie a dá je obdělávati zjednanými silami.**

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R II 437/24.)

Návrh drobných pachtů, by jim byla na základě zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n. povolena obnova pachtu, byl zamítnut soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

#### důvodů:

Jde toliko o výklad ustanovení Šu 2 písm. b) zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n., že obnova pachtu nenastává, když propachtovatel běře nebo vzíti chce do trvalé vlastní správy pachtovaný pozemek, a by na něm sám nebo se svou rodinou hospodařil. Ustanovení toto, avšak bez podmínky vlastního neb rodinného hospodaření, měl již zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. v Šu 2

písm. b), podmínku řečeného hospodaření připojil pak teprv zákon ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. v čl. II. písm. b) a přejal ji i zákon ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n., o němž nyní jde. Avšak při žádném z obou těchto zákonů, jež podmínku tu už znají, nedávají motivy (důvodové zprávy čís. tisku 3435 a 3770 z roku 1922 a čís. tisku 1940 a 1952 z roku 1924) vysvětlení, o otázce této vůbec se nezmiňují, i dlužno proto dobrati se úmyslu zákonodárcova pouze ze zákona samého a povahy věci. Jde o to, má-li se tato podmínka, že propachtovatel bere pozemek pachtýři proto, by na něm sám nebo se svou rodinou hospodařil, rozuměti tak, že je splněna jen tehdy, když propachtovatel chce a bude pozemek sám nebo se svou rodinou, pokud se týče svou rodinou obdělávati, či je-li splněna také tehdy, když ho nechce a nebude obdělávati ani sám ani svou rodinou, nýbrž pouze jej chce obhospodařovati ve vlastní režii, třeba že ho dá obdělávati osobami cizími, k rodině nepatřícími, tedy zjednanými osobami námezdními jako čeledíny, nádeníky, majiteli námezdních potahů a pod., kterýžto pojem »vlastní režie« či »vlastní správy« tedy by jen předpokládal, aby propachtovatel pozemek nedal do režie neb správy osobě třetí, na př. zvláště tedy jinému jako pachtýři neb uživateli a pod. Zcela zřejmé jest předpis pojímati v tomto druhém rozumu a má tedy jen ten smysl, že zákon chce propachtovateli zabrániti, by nebral pozemek posavadnímu pachtýři, když ho chce stejně pouze propachtovati, jenže jinému, proto, aby si mohl pachtovné libovolně diktovati, a že mu tedy dovoluje pozemek posavadnímu pachtýři vzíti jen tehdy, když sám chce na něm hospodařiti, t. j. zemědělsky jej na vlastní účet vzdělávati, ať již silami vlastními nebo zjednanými. To se jasně podává z těchto důvodů: Předně dlužno srovnati předpis § 2 písm. a), jenž mluví o propachtovateli a užívá o něm právě výrazu hospodařiti, s předpisem §u 1 b) čís. 1, t. j. čl. I čís. 1 téhož zákona, jenž mluví o pachtýři a přiznává mu nárok na obnovu jen tehdy, pakli pozemek sám nebo se svou rodinou obdělává a nadále obdělávati chce a může. Zákon tedy oba dva tyto pojmy dobře zná a dobře liší. Kdyby byl chtěl i propachtovatele vázati v §u 2 písm. a) na podmínku vlastního obdělávání, byl by to jistotně i zde přímo tímto slovem vyjádřil, tak jako to učinil v §u 1 b) 1, a když to neučinil, je zřejmo, že to učiniti nechtěl a že volil zde výraz »hospodařiti« s rozvahou a rozmyslem, vědomě a úmyslně klada zde podmínku mírnější než tam: od pachtýře arci žádá, by pozemek sám obdělával, neboť účel zákona je zaopatřiti ty, kdo se zemědělskou prací živí, vlastních pozemků nemajíce buď vůbec nebo jen v nuzné míře, nechce však podporovati spekulanty, kteří by sami rukou k dílu nepřikládali, nýbrž pozemek dále v podpacht pronajali a tak pouze pachtovním obchodem se obohacovali; od propachtovatele však žádá zákon pouhé vlastní hospodaření, tož sice také vzdělávání a nikoli pouhé propachtování, ale ne již vzdělávání vlastníma rukama, nýbrž pouze na vlastní účet, neboť ten zřetel, který rozhodoval při pachtýři, tady více místa nemá, protože šlo-li u pachtýře o to, aby se mu dala možnost, aby i nadále z práce rukou svých živ býti mohl, jde u propachtovatele o to, aby majetku svého co nejvýhodněji pro sebe využítkovati mohl, jen aby

to nebylo právě jiným propachtem. Za druhé plyne to z dalšího ustanovení téhož §u 2 písm. b), když praví, že propachtovatel jest povinen starému pachtýři náhradou škody, když pozemek, který mu odebral, z důvodů zjištěných propachtuje osobě jiné. Z této sankce jde, že zákonodárci právě jen o to se jednalo, aby vlastník (neb jiný propachtovatel) měl zabráněno těžiti tím, že by měnil pachtýře, kdo dá více, tedy aby nechce-li sám hospodařiti, nechal ho pachtýři starému, avšak chce-li sám hospodařiti, nepředpisuje mu nikterak, kým ho má vzdělávati. Jestliže mu tedy ukládá, by sám nebo se svou rodinou na něm hospodařil, znamená to tolik, aby si jej sám ponechal nebo ho někomu ze své rodiny přenechal, čemuž tedy úplně vyhovuje to, když pozemek pachtýři odebraný odevzdá do hospodaření svému synu nebo zeti, neb jinému členu »rodiny«, byť to bylo i ve formě pachtu, avšak jen ne tak, aby bylo zřejmo, že to učinil z důvodů zjištěných, neboť z důvodů nezištěných jest mu i jiné nápotomní propachtování dovoleno, aniž by propadnul trestu náhrady škody, ale k nezištěným důvodům patří i důvod přízně příbuzenské, když právě to mu bylo pohnutkou k přeměně pachtýře, kdežto byl-li poměr rodový jen pláštíkem k zakrytí zjištěného úmyslu a vlastník i s členem rodiny naložil jako s cizím zjištěně, nebyl důvodem poměr rodný, nýbrž zisk. Za třetí lze poukázati, jak již první soudce správně učinil, i na § 2 písm. a), dle něhož může propachtovatel pozemek pachtýři odejmouti, nemá-li sám více než 25 ha vlastní půdy zemědělské, což jest výměra, která kategoricky vyžaduje přijednání cizích pracovních sil, ježto vlastní rodina k tomu pravidelně nestačí. Jestli ale tedy vzdělávání najatými silami není překážkou odnětí, nemůže býti ani v případě našem (§ 2 písm. b), který právě nutně předpokládá výměru ještě větší než 25 ha. Konečně možno poukázati i na § 3 zák. o drob. pacht. ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., jenž též kladl za podmínku požadovacího nároku, by pachtýř požadovaný pozemek sám nebo s rodinou »obdělával«, kdežto v §§ 9 a 10 při vlastníkovi mluví o pouhém »hospodaření«, z čehož jde, že jako pojmy ty liší se přesně již v obecné řeči, liší je přesně také zákonodárce a nelze je proto zaměňovati, jak by stěžovatelé chtěli.

#### Čís. 4536.

**Neznalostí řádně vyhlášeného zákona nelze se omlouvati, byť i bylo dokázáno, že účastněná osoba pro zvláštní okolnosti v rozhodném čase o zákonu nevěděla a věděti nemohla.**

**Právní jednání, přičící se zákonnému zákazu, jest nicotným (§ 879 obč. zák.) bez ohledu na to, zda tento následek byl při zákazu vysloven, a bez ohledu na to, jaký jest důvod a účel zákazu.**

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, Rv II 685/24.)

Dle nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 453 sb. z. a n. byla na území valčickém uzavřena výplata peněz se strany úvěrních ústavů po dobu od 1. do 8. srpna 1920. Žalovaná Valčická spořitelna vyplatila však